

Een 'nieuwe' manier van leren in het basisonderwijs

Er zit veel meer gymnastiekdocent
in de kinderen dan wij denken!

Iedereen heeft de beelden van de gymnastieklessen van vroeger wel eens gezien. Het klassikale lesgeven van toen is in de loop der jaren sterk veranderd. Tegenwoordig krijgen kinderen meer vrijheid in de verschillende activiteiten die tijdens de gymnastieklessen aangeboden worden. In dit artikel gaan wij in op een 'nieuwe' manier van leren door middel van het keuzebord, waarin kinderen worden uitgedaagd om docent te worden van hun eigen ontwikkeling.

Door: Jildou Slagmann en Pauli Traa

Herinner je je de jaren in de kleutergroep nog? Hang ik vandaag mijn naamplaatje bij de waterbak? Of bij de bouwhoek? Of kies ik toch voor de poppenhoek? Al van jongs af aan wordt er van kinderen verwacht dat zij keuzes maken tijdens de basisschoollessen. Veel docenten bieden de kinderen al verschillende manieren van keuzemogelijkheden aan. Om het aanbod van verschillende manieren van keuzemogelijkheden te vergroten en het zelfstandig werken te stimuleren, introduceren wij, in de groepen drie tot en met acht van het basisonderwijs, het keuzebord in de gymnastieklessen, gebruikmakend van de intrinsieke motivatie van de kinderen om te leren bewegen.

Uitgangspunt

Het uitgangspunt is dat elk kind van nature wil leren. Voor het aanspreken van deze intrinsieke motivatie is het nodig dat wij als docenten een uitdagende leeromgeving creëren, waardoor het kind wordt geprikkeld om te willen leren. Het is hierbij belangrijk dat wij als docenten kinderen zelf laten ontdekken, experimenteren en tot eigen ervaringen laten komen. De kinderen zullen hierdoor gebruik moeten maken van vaardigheden zoals plannen, structureren, samenwerken, taken verdelen en verantwoordelijkheid moeten dragen voor de eigen taak. Wanneer kinderen hier moeite mee hebben, zal de docent hen hierin moeten begeleiden door middel van instructie, voorbeelden, feedback geven en dergelijke. De volgende doelen staan centraal:

- het kind krijgt meer autonomie over eigen leerproces
 - het kind leert zelf bepalen wat het wil leren binnen de kaders die de docent geeft
 - de docent heeft de rol van coach/begeleider tijdens dit proces.
- Door het werken met het keuzebord worden deze drie doelen nagestreefd en worden bovengenoemde vaardigheden bij de kinderen ontwikkeld.

Het keuzebord

Het keuzebord is een houten bord dat verdeeld is in verschillende vakken. In die vakken zitten haakjes, aan die haakjes komen de naamplaatjes van de kinderen te hangen. Zoals op foto één, twee en drie te zien is, hangt het er van af in hoeveel vakken een docent werkt. De één werkt graag in twee vakken en de ander graag in drie of meer vakken. Elk vak biedt een andere activiteit aan. Bij binnenkomst hangen de kinderen hun naamplaatje in het vak die zij graag willen gaan doen. Wanneer een kind na een tijdje een andere activiteit wil gaan doen verplaatst hij zijn kaartje naar een ander vak. Echter, wanneer een vak vol is, zal het kind iemand anders moeten zoeken die met hem van vak wil ruilen. Het gaat erom dat een kind tijdens de les zo veel mogelijk vrijheid krijgt om te bewegen. De docent heeft hierbij een begeleidende taak. Het mooie van een keuzebord is dat het niet maar op één manier werkt. Elke docent kan zelf bepalen hoe hij een les met een keuzebord invult en welke regels/opbouw hij hierbij gebruikt. >>

Kinderen leren keuzes maken

Docent heeft een begeleidende rol

Veronderstelde voordelen

Door het werken met het keuzebord worden verschillende vaardigheden ontwikkeld. Doordat kinderen zelf bepalen wat voor activiteit(en) zij in een les willen doen, worden zij uitgedaagd zelfstandiger en verantwoordelijk te zijn voor hun eigen leren. Wanneer kinderen zelf hebben gekozen voor een bepaalde activiteit zal de motivatie en de inzet veel hoger zijn, waardoor het gewenste leerresultaat behaald kan worden. Elk mens doet dus beter zijn best wanneer iets leuk is en hij er zelf voor gekozen heeft. Ook de sociale interactie tussen de kinderen zal worden verbeterd doordat zij leren samenwerken in beweegsituaties. Wanneer een vak vol is, zal het kind de interactie aan moeten gaan met een ander kind om zo tot een snelle ruil te komen. Hierbij is het van belang dat zij gebruikmaken van de sociale vaardigheden die zij bezitten. Wanneer dit niet het geval is zal het de taak van de docent zijn de kinderen hierin te begeleiden. Het meest belangrijke is dat kinderen 'leren' kiezen. Vooral in deze tijd, de tijd waarin kinderen steeds jonger keuzes moeten maken, is dat erg belangrijk. Er zijn niet alleen maar voordelen voor de kinderen, ook de rol van de docent verandert. Als een les goed loopt, zal de docent voornamelijk begeleidend zijn. Echter, wanneer er meer sturing nodig is, zal de docent zich richten op de ontwikkeling van het zelfsturend vermogen van de kinderen. Doordat de docent voornamelijk een begeleidende rol heeft, zullen de kinderen meer individuele aandacht krijgen. Ook krijgt de docent vaker de kans om even afstand van de groep te nemen en de groep te overzien. De bovengenoemde voordelen brengt het werken met het keuzebord met zich mee. Deze sluiten aan bij de kerndoelen van het bewegingsonderwijs basisonderwijs.

Het keuzebord in de praktijk

Op dit moment geven twaalf tweede- en derdejaars studenten van het Instituut voor Sportstudies te Groningen les met dit keuzebord. Een halfjaar lang wordt er ruim dertig uur per week lesgegeven op verschillende basisscholen in de omgeving van Groningen. Dit zijn ongeveer duizend kinderen die per week kunnen profiteren van de voordelen die het keuzebord met zich meebrengt. Wij zijn op dit moment bezig met onze eindscriptie en gaan na of bovengenoemde voordelen daadwerkelijk tot stand komen door het gebruik van het keuzebord in de gymnastieklessen. De docenten houden een logboek bij. Hierin noteren zij hoe zij het kiezen en wisselen van activiteiten organiseren, hoe dat werkt en hoe zij daarin bijsturen. Dit logboek gebruiken wij bij het evalueren van de gymlessen samen met de docent.

Iedere week observeren wij zelf vier gymnastieklessen waarin het keuzebord gebruikt wordt. Wij kijken met name naar:

- verschillende manieren waarop kinderen mogen kiezen
- verschillende manieren voor het wisselen van activiteiten door kinderen.

Deze verschillende manieren van kiezen kunnen variëren van namen op alfabet tot winnaars bij het beginspel tot het kind die het snelst omgekleed is. De docent kan hier nog meer uitdagende variaties op verzinnen. Ook zijn er verschillende manieren voor het wisselen van activiteiten te bedenken. Zoals een tijdslimiet per vak of het verplicht stellen van het doorlopen van een aantal vakken of wanneer de groep eraan toe is op eigen initiatief van de kinderen.

Het keuzebord in de praktijk

Op basis van de activiteiten en de reacties van de kinderen ondersteunen wij de docent bij het ontwikkelen van een manier van lesgeven met het keuzebord die bij de groep het beste resultaat oplevert.

Bevindingen

De kinderen vinden het werken met het keuzebord spannend omdat het nieuw voor hen is. Zij doen er enthousiast aan mee.

Na enkele weken zijn sommige groepen in staat om zelfstandig met het keuzebord aan de slag te gaan. Zij zijn dan in staat om zelfstandig keuzes te maken en de activiteiten uit te voeren.

Een aantal groepen heeft echter meer tijd nodig en krijgt meer sturing en begeleiding. Ook bij deze groepen is ontwikkeling te zien maar het gaat langzamer en met kleinere stappen. Het vergt tijd en inspanning van de docent om de juiste balans tussen sturing en begeleiding te vinden. Vooral drukke groepen hebben in het begin meer sturing nodig. Sommige docenten vinden het 'loslaten' spannend.

Vooral door te experimenteren met verschillende manieren van wisselen en keuzes maken, blijkt dat er veel manieren te bedenken zijn. Het is voor de docent de uitdaging om de passende manier voor zijn/haar groep(en) te vinden.

Samengevat kunnen wij concluderen dat het keuzebord al na enkele weken zijn vruchten afwerpt en het enthousiasme voor de gymnastieklessen vergroot. Dit blijkt uit interviews en evaluaties met groepsdocenten, kinderen en de lesgevers. Het is mooi om te zien wat het keuzebord met een kind en een groep kan doen.

Ben je klaar voor deze 'nieuwe' uitdaging?

Wij, als vierdejaars studenten, vinden het lesgeven met het keuzebord een aanwinst en raden elke docent aan om het te proberen.

Een kind is van nature gemotiveerd om te bewegen en kan leren keuzes te maken en zelfstandig te bewegen. Wij als docenten hebben de taak hen hierin te stimuleren en begeleiden. Dus, wie volgt!?

Jildou Slagmann en Pauli Traa zijn vierdejaars studenten Sportontwikkeling aan het Instituut voor Sportstudies te Groningen

Bronnen

http://members.home.nl/stoffele/het_nieuwe_leren.htm

<http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?175> ◀

Elk kind kan leren zelfstandig keuzes te maken.